

LIBRIS

We know

books

Redactor: Teodora DUMITRU

Tehnoredactor: Cristina RUSU

Coperta: Alexandru DAȘ

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

COȘBUC, GEORGE

Balade și idile; Fire de tort / George Coșbuc. - București:

Art, 2023

ISBN 978-630-321-263-0

821.135.1-1

© Editura Art, 2023, pentru prezenta ediție

GEORGE COȘBUC

BALADE ȘI IDILE.
FIRE DE TORT

EDITURA
ART

CUPRINS

<i>Tabel cronologic</i>	5
BALADE ȘI IDILE	
Noapte de vară.....	11
Mânioasă	13
Nu te-ai priceput.....	15
Nunta Zamfirei	17
Rea de plată	23
Crăiasa zânelor	24
<i>Ex ossibus ultor!</i>	29
Vestitorii primăverii	31
Pe lângă boi	33
Trei, Doamne, și toți trei.....	34
La oglindă.....	37
El-Zorab	41
Numai una!	46
Regina ostrogoților	48
Dușmancele	50
Lordul John.....	54
Moartea lui Fulger.....	56
Vara	64
FIRE DE TORT	
Mama.....	69
Lupta vieții	71
Ștefăniță-vodă	72
Unul ca o sută	75
Noi vrem pământ!.....	76
Doina	79
La Paști.....	83
Iarna pe uliță.....	85
Ispita	89
Dragoste învrăjbită	91
Decebal către popor.....	100
Legenda rândunelei	103

Tricolorul.....	106
Colindătorii.....	107
Cetatea Neamțului.....	109
Concertul primăverii.....	115

CÂNTECE DE VITEJIE

Cântec.....	119
Cântec ostășesc.....	120
Dorobanțul.....	122
Cântecul cel vechi al Oltului.....	124
<i>De profundis</i>	125
Carol Robert.....	127
Cântecul redutei.....	130
Povestea căprarului.....	132
O scrisoare de la Muselim-Selo.....	134
Pașa Hassan.....	137

În colecția „Mari scriitori români” au mai apărut:

Marin Sorescu, *Poezii alese*

Marin Sorescu, *Teatru I – Setea muntelui de sare
(Iona. Paracliserul. Matca)*

Marin Sorescu, *Trei dinți din față*

Mihai Eminescu, *Geniu pustiu. Sărmanul Dionis
și alte scrieri în proză*

Mihai Eminescu, *Poezii*

Mihail Sadoveanu, *Venea o moară pe Siret*

Mihail Sadoveanu, *Nunta domniței Ruxanda*

Mihail Sadoveanu, *Viața lui Ștefan cel Mare*

Mihail Sadoveanu, *Nicoară Potcoavă*

Ioan Slavici, *Mara*

Mateiu I. Caragiale, *Craii de Curtea-Veche*

I.L. Caragiale, *Teatru*

I.L. Caragiale, *Nuvele și povestiri*

I.L. Caragiale, *Momente și schițe*

Ion Creangă, *Amintiri. Povești. Povestiri*

Balade populare

Garabet Ibrăileanu, *Adela*

În curs de apariție:

Vasile Alecsandri, *Teatru*

Petre Ispirescu, *Legende sau basmele românilor*

NOAPTE DE VARĂ

Zărilor, de farmec pline,
Strălucesc în luminiș;
Zboară mierlele-n tufiș
Și din codri noaptea vine
Pe furiș.

Care cu poveri de muncă
Vin încet și scârțâind;
Turmele s-aud mugind,
Și flăcăii vin pe luncă
Hăulind.

Cu cofița, pe-ndelete,
Vin neveste de la râu;
Și, cu poala prinsă-n brâu,
Vin cântând în stoluri fete
De la grâu.

De la gârlă-n pâlcuri dese
Zgomotoși copiii vin;
Satul e de vuiet plin;
Fumul alb alene iese
Din cămin.

Dar din ce în ce s-alină
Toate zgomotele-n sat,
Muncitorii s-au culcat.
Liniștea-i acum deplină
Și-a-nnoptat.

Focul e-nvelit pe vatră,
Iar opaițele-au murit,
Și prin satul adormit

Doar vrun câne-n somn mai latră
Răgușit.

Iat-o! Plină, despre munte
Iese luna din brădet
Și se nalță,-ncet-încet,
Gânditoare ca o frunte
De poet.

Ca un glas domol de clopot
Sună codrii mari de brad;
Ritmic valurile cad,
Cum se zbate-n dulce ropot
Apa-n vad.

Dintr-un timp și vântul tace;
Satul doarme ca-n mormânt
Totu-i plin de duhul sfânt:
Liniște-n văzduh și pace
Pe pământ.

Numai dorul mai colindă,
Dorul tânăr și pribag.
Tainic se-ntâlnește-n prag,
Dor cu dor să se cuprindă,
Drag cu drag.

(1892)

MÂNIOASĂ

Am să merg mai înspre seară
Prin dumbrăvi, ca mai demult,
În priveghetori să-mi pară
Glasul Linei că-l ascult.
Mai știu eu ce-aș vrea s-ascult!
Că-n zori Lina sta-n portiță,
Sălta-n vânt a ei altiță,
Vântul îi sălta-n costiță
Și-i făcea floare-n obraz:
Eu mergeam la plug în laz¹,
Și, când trec, Lina s-ascunde,
Pareă nici nu m-a văzut.
Îi vorbesc, și nu-mi răspunde,
Nu-mi răspunde!
Și-o întreb, și nu-mi răspunde!
Și mă mir – ce i-am făcut!

Vreau de-aici să rump o floare!
Ochii unui înger scump
Au albastrul de cicoare,
Și cicoare vreau să rump –
Mai știu eu ce-aș vrea să rump!
Că-n amiazi venind pe vale,
Întâlnii pe Lina-n cale:
Fragi i-am dat, ea mi-a zis: –
„Na-le!
Ți-am cerut eu ție fragi?”
Ochii ei frumoși și dragi
Priveau tot spre poala rochii,
S-a pus Lina pe tăcut,
Și vedeam că-i umblă ochii,
Umblă ochii!

¹ Laz – teren de curând despădurit, transformat în loc arabil sau pășune.

Ca la șerpi, îi umblă ochii,
Și mă mir ce i-am făcut!

Să-mi pun capul pentr-o Lină,
Să mă fac un om pribeag!
Ieși din neguri, lună plină,
Să mă vezi la Lina-n prag –
Mai știu eu ce-aștept în prag!
Alte dăți suna zăvorul;
Lina pe furiș, ca dorul,
Pășea-n degete pridvorul
Și la mine-n prag venea
Mamă-sa cât ce-adormea.
Azi ard hainele pe mine,
Mi-e greu capul ca de lut,
Stau în prag – și ea nu vine,
Nu mai vine!
E târziu și nu mai vine...
Și mă mir ce i-am făcut!?

(1889)

NU TE-AI PRICEPUT

Nu te-ai priceput!
Singur tu nu mi-ai plăcut,
Că eu tot fugeam de tine?
O, nu-i drept, nu-i drept, Sorine!
Ți-am fost dragă, știu eu bine,
Dar, să-mi spui, tu te-ai temut.
Și eu toate le-am făcut,
Ca să poți să-mi spui odată,
Să mă-ntrebi: „— Mă vrei tu, fată?”
Și plângeam de supărată
Că tu nu te-ai priceput.

Nu te-ai priceput!
Zici că-s mândră și n-am vrut
Ca s-ascult vorbele tale?
Dar de unde știi? În cale
Ți-am umblat și-n deal și-n vale,
Și-orșiunde te-am știut.
Zile lungi mi le-am pierdut,
Să mă-mprietenesc cu tine;
Tu-mi umblai sfios, Sorine,
Și plângea durerea-n mine,
Că tu nu te-ai priceput.

Nu te-ai priceput!
Am fost rea și n-aș fi vrut
Să te las, ca altă fată,
Să mă strângi tu sărutată?
Dar m-ai întrebat vrodată?
Mă-nvingea să te sărut
Eu pe tine! Pe-ntrecut
Chip cătam cu viclenie
Să te fac să-ntrebi, și mie

Mi-a fost luni întregi mânie
Că tu nu te-ai priceput.

Nu te-ai priceput!
Zici că de m-ai fi cerut
Mamei tale noră-n casă,
N-aș fi vrut să merg? E, lasă!
Că de-o fată cui-i pasă,
Nu se ia după părut!
De-ntrebai, ai fi văzut!
Tu să fi-nceput iubitul,
Că-i făceam eu isprăvitul –
Tu cu pâinea și cuțitul
Mori flămând, nepriceput!

(1889)

NUNTA ZAMFIREI

E lung pământul, ba e lat,
Dar ca Săgeată de bogat
Nici astăzi domn pe lume nu-i,
Și-avea o fată, – fata lui –
Icoană-ntr-un altar s-o pui
La închinat.

Și dac-a fost pețită des,
E lucru tare cu-nțeles,
Dar dintr-al prinților șirag,
Câți au trecut al casei prag,
De bună seamă cel mai drag
A fost ales.

El, cel mai drag! El a venit
Dintr-un afund de Răsărit,
Un prinț frumos și tinerel,
Și fata s-a-ndrăgit de el.
Că doară tocmai Viorel
I-a fost menit.

Și s-a pornit apoi cuvânt!
Și patru margini de pământ
Ce strimte-au fost în largul lor,
Când a pornit s-alerge-n zbor
Acest cuvânt mai călător
Decât un vânt!

Ca ieri, cuvântul din vecini
S-a dus ca astăzi prin străini,
Lăsând pe toți, din cât afund
O mie de crăimi ascund,
Toți craii multului rotund
De veste plini.

Și-atunci din tron s-a ridicat
 Un împărat după împărat
 Și regii-n purpur s-au încins,
 Și doamnele grăbit au prins
 Să se gătească dinadins,
 Ca niciodat'.

Iar când a fost de s-a-mplinit
 Ajunul zilei de nuntit,
 Din munți și văi, de peste mări,
 Din larg cuprins de multe zări,
 Nuntași din nouăzeci de țări
 S-au răscolit.

De cum a dat în fapt de zori
 Veneau, cu fete și feciori
 Trăsnind rădvanele de crai,
 Pe netede poteci de plai:
 La tot rădvanul patru cai,
 Ba patru sori.

Din fundul lumii, mai din sus,
 Și din Zorit, și din Apus,
 Din cât loc poți gândind să bați
 Venit-au roiuri de-mpărați
 Cu stemă-n frunte și-mbrăcați
 Cum astăzi nu-s.

Sosit era bătrânul Grui
 Cu Sanda și Rusanda lui,
 Și Ținteș, cel cu trainic rost,
 Cu Lia lui sosit a fost,
 Și Bardeș cel cu adăpost
 Prin munți sălhui.

Și alții, Doamne! Drag alint
 De trupuri prinse-n mărgărint!
 Ce fete dragi! Dar ce comori
 Pe rochii lungi țesute-n flori!

Iar hainele de pe feciori
 Sclipeau de-argint.

Voinicii cai spumau în salt;
 Și-n creasta coifului înalt
 Prin vulturi vântul viu vuia,
 Vrun prinț mai tânăr când trecea
 C-un braț în șold și pe prăsea
 Cu celălalt.

Iar mai spre-amiazi, din depărtări
 Văzutu-s-a crescând în zări
 Rădvan cu mire, cu nănași,
 Cu socri mari și cu nuntași,
 Și nouăzeci de feciorași
 Veneau călări.

Și ca la mândre nunți de crai,
 Leșit-a-n cale-ales alai
 De sfetnici mulți și mult popor
 Cu muzici multe-n fruntea lor;
 Și drumul tot era covor
 De flori de mai.

Iar când alaiul s-a oprit
 Și Paltin-crai a stărostit¹
 A prins să sune sunet viu
 De treasc și trâmbiți și de chiu –
 Dar ce scriu eu? Oricum să scriu
 E nemplinit!

Și-atunci de peste larg pridvor,
 Din dalb iatac de foisor
 Leși Zamfira-n mers isteț,
 Frumoasă ca un gând răzleț,
 Cu trupul nalt, cu părul creț,
 Cu pas ușor.

¹ A stărosti – a peți.

Un trandafir în văi părea;
 Mlădiul trup i-l încingea
 Un brâu de-argint, dar toată-n tot
 Frumoasă cât eu nici nu pot
 O mai frumoasă să-mi socot
 Cu mintea mea.

Și ea mergând spre Viorel,
 De mână când a prins-o el,
 Roșind s-a zăpăcit de drag,
 Vătavul a dat semn din steag
 Și atunci porniră toți șireag
 Încetinel.

Și-n vremea cât s-au cununat
 S-a-ntins poporul adunat
 Să joace-n drum după tilinci;
 Feciori, la zece fete, cincii,
 Cu zdrângăneii la opinci
 Ca-n port de sat.

Trei pași la stânga linișor
 Și alți trei pași la dreapta lor;
 Se prind de mâni și se desprind,
 S-adună cerc și iar se-ntind,
 Și bat pământul tropotind
 În tact ușor.

Iar la ospăț! Un râu de vin!
 Mai un hotar tot a fost plin
 De mese, și tot oaspeți rari,
 Tot crai și tot crăiese mari,
 Alătura cu ghinărari
 De neam străin.

A fost atâta chiu și cânt
 Cum nu s-a pomenit cuvânt!
 Și soarele mirat sta-n loc,
 Că l-a ajuns și-acest noroc,

Să vadă el atâta joc
 P-acest pământ!

De-ai fi văzut cum au jucat
 Copilele de împărat,
 Frumoase toate și întrup¹,
 Cu ochi șireți ca cei de vulpi,
 Cu rochii scurte până-n pulpi,
 Cu păr buclat.

Și principi falnici și-ndrăzneți,
 De-al căror buzdugan isteț
 Perit-au zmei din iaduri scoși!
 De-ai fi văzut jucând voioși
 Și feți-voinici, și feți-frumoși,
 Și logofeți.

Ba Peneș-împărat, văzând
 Pe Barbă-cot, piticul, stând
 Pe-un gard de-alături privitor,
 L-a pus la joc! Și-ntre popor
 Sărea piticu-ntr-un picior
 De nu-și da rând!

Sunt grei bătrânii de pornit,
 Dar de-i pornești, sunt grei de-oprit!
 Și s-au pornit bărboșii regi
 Cu sftnicii-nvechiți în legi
 Și patruzeci de zile-nregi
 Au tot nuntit.

Și vesel Mugar-împărat
 Ca cel dintâi s-a ridicat
 Și, cu păharul plin în mâni,
 Precum e felul din bătrâni
 La orice chef între români,
 El a-nchinat.

¹ Întrup – trupeș, chipeș, bine făcut.